ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2023

Vyhlásené: 11. 1. 2023 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah dokumentu je právne záväzný.

13

NÁLEZ
Ústavného súdu Slovenskej republiky
PL. ÚS 37/2018-59
V mene Slovenskej republiky

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a zo sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša (sudca spravodajca), Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Jany Laššákovej, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vernarského o návrhu **Krajského súdu v Bratislave** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 768db Obchodného zákonníka s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

Návrhu **n e v y h o v u j e .**

Odôvodnenie:

I.
Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov

1. Ústavnému súdu bol 24. novembra 2017 doručený návrh Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „navrhovateľ“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorého podstatou je vyslovenie nesúladu § 768db Obchodného zákonníka (ďalej aj „napadnuté ustanovenie“) s čl. 1 ods. 1 ústavy. Napadnuté ustanovenie bolo do Obchodného zákonníka vložené zákonom č. 657/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov (ďalej len „novela č. 657/2007 Z. z.“).

2. Z návrhu na začatie konania a jeho príloh vyplýva, že v spore vedenom pred navrhovateľom pod sp. zn. 7 Cbs 9/2006 vo veci žalobcov Romana Minárika (ďalej aj „žalobca 1“) a KOR BUSINESS LTD (ďalej len „žalobca 2“) proti žalovanému Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s. (ďalej aj „žalovaný“), je posudzovaný nárok žalobcov na priznanie práva na vyrovnanie vo forme peňažného doplatku po zlúčení akciových spoločností. V roku 2002 došlo k zmluvnému zlúčeniu obchodných spoločností Allianz poisťovňa a. s. a Slovenská poisťovňa a. s. (Slovenská poisťovňa a. s. ako nástupnícky subjekt zmenila pri zlúčení obchodné meno na Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s.). Roman Minárik bol akcionárom Slovenskej poisťovne a. s. pred schválením zlúčenia a po ňom sa stal akcionárom nástupníckej spoločnosti Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s. Žalobca 1 svoj nárok odôvodňuje tým, že je akcionárom žalovaného, na ktorého prešlo v dôsledku zlúčenia imanie zanikajúcej spoločnosti Allianz Poisťovňa a. s. Zároveň tvrdí, že mu patrí nárok na peňažné vyrovnanie podľa § 218i Obchodného zákonníka, pretože výmenný pomer akcií určený zmluvou o zlúčení nebol primeraný. V priebehu súdneho konania s účinnosťou od 1. januára 2008 bol novelizovaný Obchodný zákonník, a to aj doplnením § 768db, čo podľa názoru žalobcu 1 viedlo k odstráneniu pochybností o tom, či je oprávnený na

uplatnenie predmetného práva; podľa jeho názoru zákonodarca uskutočnil túto novelizáciu v záujme právnej istoty a jednoznačnosti. V priebehu konania došlo k postúpeniu pohľadávky žalobcu 1 na žalobcu 2.

3. Žalovaný vo svojich procesných podaniach v spore žiadal, aby navrhovateľ inicioval konanie o súlade § 768db Obchodného zákonníka s čl. 1 ods. 1 ústavy. Podľa jeho názoru uvedené ustanovenie priznáva právo na primeraný peňažný doplatok aj akcionárom nástupníckej spoločnosti, a to aj v prípade zlúčenia, ktoré už bolo riadne zapísané do obchodného registra. To znamená, že môžu spätne uplatniť právo vo vzťahu k zlúčeniam, ktoré boli právoplatne ukončené pred prijatím § 768db Obchodného zákonníka, čím je dodatočne zasahované do už právoplatne uzavretých procesov zlúčenia. Žalovaný v tom vidí zavedenie pravej retroaktivity, čo predstavuje rozpor s jedným zo základných princípov právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Žalovaný uviedol, že hoci je nepravá retroaktivita zo závažných dôvodov všeobecného záujmu výnimočne prípustná, v tomto prípade dôvodová správa k novele č. 657/2007 Z. z. neobsahuje žiadne odôvodnenie retroaktívneho pôsobenia (§ 218i ods. 1, § 768db Obchodného zákonníka) a žiadne dôvody neboli prezentované ani v priebehu legislatívneho procesu.
4. Navrhovateľ dospel k názoru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade § 768db Obchodného zákonníka s čl. 1 ods. 1 ústavy, a to „*vzhľadom na možné retroaktívne pôsobenie normy § 768 db Obchodného zákonníka*“, a preto konanie vo veci samej podľa § 162 ods. 2 Civilného sporového poriadku prerušil a navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že § 768db Obchodného zákonníka nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy.
5. Uznesením č. k. PL. ÚS 37/2018-13 z 5. decembra 2018 ústavný súd na neverejnom zasadnutí prijal návrh navrhovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.
Stanoviská účastníkov konania a vedľajšieho účastníka a ďalší priebeh konania

II.1. Vyjadrenie Národnej rady Slovenskej republiky:

6. Národná rada Slovenskej republiky (ďalej aj „odporca“ alebo „národná rada“) v písomnom vyjadrení k návrhu popri zhrnutí napadnutej aj predchádzajúcej právnej úpravy a podstaty samotného sporu pred navrhovateľom poukazuje na všeobecný zákaz spätného pôsobenia právnych noriem. Vychádzajúc z viacerých rozhodnutí ústavného súdu, poukazuje na rozlišovanie medzi pravou a nepravou retroaktivitou.
7. V posudzovanom prípade ide podľa názoru odporcu o nepravú retroaktivitu a potenciálne je retroaktívnou normou dotknuté právo nástupníckej spoločnosti na zachovanie pôvodného výmenného pomeru akcií bez povinnosti vyplatiť požadovaný rozdiel. Podľa odporcu možno konštatovať, že právna skutočnosť (zlúčenie) zostáva v platnosti po účinnosti právnej úpravy, zároveň však táto nová právna úprava tejto skutočnosti priraďuje následky vo forme nového práva, resp. novej povinnosti.
8. Odporca v závere svojho podania (bez zaujatia konkrétneho stanoviska k prejednávanej veci) zdôrazňuje, že k prípustnosti nepravej retroaktivity je potrebné pristupovať v každom jednom prípade individuálne, a zároveň, že jej nekritický zákaz by bol prekážkou pri objektívne zdôvodnenej snahe upraviť existujúce právne vzťahy novým spôsobom, čím by došlo k nemožnosti zmeny existujúceho stavu v záujme právnej istoty.

II.2. Vyjadrenie vlády Slovenskej republiky:

9. Zo stanoviska vlády Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „vedľajší účastník“) vyplýva, že sa s návrhom nestotožňuje.
10. Vedľajší účastník popri opise legislatívneho vývoja vrátane odkazu na transpozíciu príslušných obchodných smerníc Rady a podstaty inštitútu práva na vyrovnanie vo forme primeraného peňažného doplatku uviedol, že žalovaný v konaní pred navrhovateľom vychádza z izolovaného gramatického výkladu zákona bez zohľadnenia zásad ochrany akcionárov, osobitne zásady rovnakého zaobchádzania so všetkými akcionármi a ochrany menšinových akcionárov. Vedľajší účastník uviedol, že predmetné právo vníma ako osobitný prípad náhrady škody v podobe relutárnej reparácie.
11. Vedľajší účastník poukázal aj na to, že do prijatia novely č. 657/2007 Z. z. existovala

nežiaduca prax a nesprávny výklad § 218i Obchodného zákonníka, ktoré priznávali právo na vyrovnanie v podobe peňažného nedoplatku len akcionárom zanikajúcich spoločností, a nie aj akcionárom nástupníckej spoločnosti, a cieľom novely, ako výslovne uvádza dôvodová správa, bolo odstrániť ju. Neznamená to však, že do jej prijatia nebol možný výklad prezentovaný v prospech existencie tohto práva u akcionára nástupníckej spoločnosti.

12. Vedľajší účastník upriamil pozornosť tiež na to, že ak by ústavný súd vyhovel návrhu, mohlo by to viesť k posudzovaniu súladu práva na rovnaké zaobchádzanie s medzinárodnými zmluvami či zmluvami o ochrane investícií.

13. Vedľajší účastník svoje podanie uzatvára tým, že namietané ustanovenie Obchodného zákonníka nemôže byť považované za retroaktívne, pretože neupravuje „nanovo“ práva, ktoré by akcionárom nepatrili už predtým, ale iba ustanovuje lehotu, v rámci ktorej si subjekty, ktorým v dôsledku nesprávneho výkladu a praxe bolo toto právo odopreté, môžu uplatniť takéto právo proti nástupníckej spoločnosti.

II.3. Vyjadrenie sporových strán základného konania:

14. Žalobca 1 predložil ústavnému súdu z vlastnej iniciatívy písomné podanie, v ktorom oznamuje svoj vstup do konania. K predmetu konania na ústavnom súde v ňom uvádza, že (i) retroaktivita § 768db Obchodného zákonníka bola zámerom zákonodarcu odôvodneným všeobecným záujmom nápravy protiústavného stavu, (ii) jeho začlenením do právneho poriadku nie je dotknuté žiadne konkurenčné právo a, práve naopak, je zlepšená ochrana pred nezaslúženým majetkovým prospechom nástupníckych spoločností, (iii) predmetné ustanovenie nevytvára, ale práve odstraňuje nežiaduci protiústavný a protiprávny stav a vyslovením protiústavnosti § 768db Obchodného zákonníka a stratou jeho účinnosti bude opäť nastolený protiústavný stav. Ďalej tiež zdôraznil, že konanie, v ktorom vystupuje ako žalobca, začalo ešte pred tým, ako predmetné ustanovenie vstúpilo do platnosti a účinnosti, pričom je presvedčený o tom, že ústavne konformným výkladom právnych predpisov pred novelou č. 657/2007 Z. z. je možné mu ním uplatnené právo priznať. Poukázal ďalej na to, že nie sú splnené podmienky na začatie konania o súlade právnych predpisov, pretože návrh nie je odôvodnený (chýba odôvodnenie retroaktivity a rozporu s ústavou, navrhovateľ prevzal len konštatovania strán v konaní). Tiež uviedol, že doterajšie výsledky dokazovania (znaleckým posudkom) v konaní pred navrhovateľom nasvedčujú tomu, že výmenný pomer akcií nebol stanovený správne. Zhrnul vývoj právnej úpravy, resp. dôvody, ktoré viedli k novelizácii Obchodného zákonníka, a uviedol, že v tomto prípade bola nepravá retroaktivita zákonodarcom navrhnutá zámerne a nie je žiadnym omylom či nepozornosťou zákonodarcu.

15. Z vlastnej iniciatívy predložil ústavnému súdu písomné podanie aj žalovaný v spore pred navrhovateľom Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s. Obsahom jeho podania bolo odôvodnenie možnosti vstúpiť do konania pred ústavným súdom ako intervenient s odkazom na príslušné ustanovenia Civilného sporového poriadku a odôvodnenie právneho záujmu na výsledku konania, k meritu veci nezaujal žiadne bližšie stanovisko.

16. Ústavný súd konštatuje, že okruh účastníkov v konaní o súlade právnych predpisov je vymedzený v § 76 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). S ohľadom na povahu konania o súlade právnych predpisov je vylúčená intervencia odôvodená primeraným použitím Civilného sporového poriadku. Postavenie intervenienta má význam v sporovom konaní, ak výsledok sporu potenciálne ovplyvní jeho hmotnoprávne vzťahy. Vtedy intervenient svojimi úkonmi podporuje niektorú stranu sporu. V konaní o súlade právnych predpisov neexistuje kontradiktórne postavenie účastníkov konania, preto je intervencia pojmovo vylúčená. Ústavný súd bude preto nazerať na podania sporových strán z konania navrhovateľa ako na nevyžiadané stanoviská zástupcov odbornej verejnosti podľa § 86 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

II.4. Vyjadrenie (replika) navrhovateľa:

17. Navrhovateľ k vyjadreniam odporcu a vedľajšieho účastníka zaujal stanovisko podaním, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. januára 2020. Uviedol v ňom, že zotrváva na svojich dôvodoch uvedených v návrhu na začatie konania o nesúlade § 768db Obchodného zákonníka s ústavou, a opätovne zhrnul, prečo je podľa jeho názoru predmetné ustanovenie neprípustne retroaktívne. Navrhovateľ nesúhlasí s názorom žalobcu 1 o tom, že predmetné ustanovenie

„*neupravuje nanovo práva, ktoré by akcionárom nástupnickej spoločnosti nepatrili už pred 1. januárom 2008, ale naopak len ustanovuje lehotu, v rámci ktorej si subjekty ako nositelia tohto práva, ktoré im v dôsledku nesprávneho výkladu a právnej praxe bolo odopreté, môžu uplatniť voči nástupníckej spoločnosti*“, a poukazuje na dôvodovú správu k novele č. 657/2007 Z. z., v ktorej je uvedené, že dôvodom zmeny je zabezpečiť rovnaké práva a ich ochranu všetkým akcionárom spoločností, ktoré sa podieľajú na splynutí alebo zlúčení, keďže pôvodným akcionárom nástupníckej spoločnosti táto ochrana doteraz nebola priznaná.

II.5. Ústne pojednávanie:

18. Navrhovateľ v podaní uvedenom v bode II.4 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania. Súhlas s prejednaním veci bez pojednávania vyjadril aj odporca v podaní uvedenom v bode II.1.

III.

Posúdenie návrhu
(východiská a právne závery ústavného súdu)

III.1. Splynutie a zlúčenie obchodných spoločností a vývoj relevantnej právnej úpravy:

19. Všeobecná právna úprava zlúčenia a splynutia obchodných spoločností je v súčasnosti obsiahnutá v § 69, § 69a a § 69aa Obchodného zákonníka; pri každom type obchodnej spoločnosti, resp. pri družstve sú upravené špeciálne pravidlá upravujúce zlúčenie a splynutie so zreteľom na osobitosti jednotlivých obchodných korporácií. Právne normy týkajúce sa zlúčenia a splynutia akciových spoločností sa nachádzajú v § 218a – § 218lk Obchodného zákonníka, vzhľadom na špecifiká a zložitosť akciových spoločností ide o najpodrobnejšiu a najkomplexnejšiu úpravu zlúčenia a splynutia, ktorá sa primerane uplatní aj pre zlúčenie a splynutie spoločností s ručením obmedzeným (§ 152a Obchodného zákonníka).

20. Zlúčením obchodnej spoločnosti sa rozumie proces, pri ktorom dochádza k zániku jednej alebo viacerých obchodných spoločností (zániku predchádza ich zrušenie bez likvidácie), pričom nástupníckou spoločnosťou sa stáva iná existujúca spoločnosť, na ktorú prechádza imanie spoločností zanikajúcich zlúčením. Na rozdiel od zlúčenia pri splynutí je nástupníckou spoločnosťou úplne nový subjekt, na ktorý prechádza imanie zanikajúcich spoločností.

21. Z hľadiska prejednávanej veci je potrebné vnímať, že kým pri splynutí sa môžu stať akcionármi nástupníckej spoločnosti vždy len akcionári zanikajúcich spoločností, pri zlúčení môže nastať prípad, že akcionármi nástupníckej spoločnosti budú (zostanú) subjekty, ktoré pred zlúčením neboli akcionármi spoločností, ktoré zlúčením zanikli (boli akcionármi iba nástupníckej spoločnosti); prirodzene, nie je vylúčené, aby akcionári nástupníckej spoločnosti boli pred zlúčením súčasne akcionármi niektorej alebo všetkých spoločností zanikajúcich zlúčením. To znamená, že otázka existencie aktívnej legitimácie akcionárov nástupníckej spoločnosti na uplatnenie práva na vyrovnanie vo forme peňažného doplatku vyvstáva iba pri zlúčení a vysvetľuje, prečo sa § 768db Obchodného zákonníka týka len zlúčenia, a nie aj splynutia obchodných spoločností.

22. Ústavný súd z dôvodu lepšej orientácie a prehľadu vývoja právnej úpravy na tomto mieste uvádza text § 218i Obchodného zákonníka v jeho pôvodnom znení účinnom od 1. januára 2002 po jeho prijatí zákonom č. 500/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „novela č. 500/2001 Z. z.“), do 31. decembra 2007, t. j. do účinnosti novely č. 657/2007 Z. z.:

[§ 218i]

„(1) Ak nie je výmenný pomer akcií spolu s prípadnými doplatkami v peniazoch určený zmluvou o splynutí alebo zmluvou o zlúčení spoločností primeraný, každý z akcionárov splývajúcich alebo zlučujúcich sa spoločností má voči nástupníckej spoločnosti právo na vyrovnanie vo forme peňažného doplatku.

(2) Uplatňovať právo na vyrovnanie podľa odseku 1 na súde môžu iba akcionári, ktorí

a) boli akcionármi niektorej zo splývajúcich alebo zlučujúcich sa spoločností v čase konania

valného zhromaždenia, ktoré rozhodlo o splynutí alebo zlúčení spoločností, a do podania návrhu na súd nepreviedli žiadne akcie zanikajúcej spoločnosti ani akcie nástupníckej spoločnosti, ktoré nadobudli výmenou za akcie zanikajúcej spoločnosti, a

b) nevzdali sa práva na vyrovnanie.

(3) Akcionár sa môže vzdať práva na vyrovnanie. Vzdanie sa práva je účinné, ak je urobené v písomnej forme a doručené spoločnosti alebo ak sa akcionár vzdá práva na vyrovnanie na valnom zhromaždení zápisom do zápisnice. Vzdanie sa práva na vyrovnanie je účinné aj voči nadobúdateľom akcií, na ktoré sa vzťahuje.

(4) Návrh na začatie konania podľa odseku 2 možno podať najneskôr do jedného roka odo dňa, keď bolo splynutie alebo zlúčenie spoločností zapísané do obchodného registra, inak toto právo zaniká.

(5) Rozhodnutie súdu, ktorým sa akcionárovi priznalo právo na vyrovnanie, je pre nástupnícku spoločnosť v určení priznaného práva akcionára záväzné aj voči ostatným akcionárom a nástupnícka spoločnosť je povinná vyplatiť akcionárom na každú akciu, ktorá bola vydaná výmenou za akcie zanikajúcich spoločností, rovnaký doplatok v peniazoch, prípadne vydať ďalšie akcie.

(6) Ak bol výmenný pomer akcií neprimeraný, nie sú akcionári povinní vrátiť akcie nástupníckej spoločnosti ani prípadne vyplatené doplatky v peniazoch, ktoré nadobudli dobromyseľne na základe takto určeného výmenného pomeru.“

23. Podľa dôvodovej správy k novele č. 500/2001 Z. z.: „*Navrhovaný nový blok § 218a až § 218o implementuje do slovenského právneho poriadku články Tretej a Šiestej obchodnej smernice o fúzii a rozdelení kapitálových spoločností.*“ Osobitné odôvodnenie k § 218i Obchodného zákonníka či právu na vyrovnanie vo forme doplatku dôvodová správa však neobsahuje.

24. Novelou č. 657/2007 Z. z. bol § 218i Obchodného zákonníka s účinnosťou od 1. januára 2008 zmenený takto:

[§ 218i]

„(1) Ak nie sú výmenný pomer akcií a prípadné doplatky v peniazoch určené zmluvou o splynutí alebo zmluvou o zlúčení spoločností primerané, každý akcionár, ktorý bol akcionárom niektorej zo spoločností podieľajúcej sa na zlúčení alebo splynutí, má právo, aby mu nástupnícka spoločnosť doplatila primeraný peňažný doplatok. Na toto právo a podmienky jeho uplatnenia musia byť akcionári upozornení v pozvánke na valné zhromaždenie alebo v oznámení o konaní valného zhromaždenia, ktoré má rozhodovať o schválení návrhu zmluvy o splynutí alebo zmluvy o zlúčení spoločností.

(2) Uplatňovať právo na primeraný peňažný doplatok podľa odseku 1 na súde môžu iba akcionári, ktorí

a) boli akcionármi niektorej zo spoločností podieľajúcej sa na zlúčení alebo splynutí v čase konania valného zhromaždenia, ktoré rozhodlo o splynutí alebo zlúčení spoločností,

b) boli na tomto valnom zhromaždení prítomní,

c) požiadali o zápis ich nesúhlasného stanoviska s výmenným pomerom akcií a prípadnými doplatkami v peniazoch do zápisnice z tohto valného zhromaždenia,

d) do podania návrhu na súd nepreviedli žiadne akcie spoločnosti podieľajúcej sa na zlúčení alebo splynutí ani akcie nástupníckej spoločnosti, ktoré nadobudli výmenou za akcie spoločnosti podieľajúcej sa na zlúčení alebo splynutí, a

e) nevzdali sa práva na primeraný peňažný doplatok.

(3) Akcionár sa môže vzdať práva na primeraný peňažný doplatok. Vzdanie sa práva je účinné, ak je urobené v písomnej forme a doručené spoločnosti alebo ak sa akcionár vzdá práva na primeraný peňažný doplatok na valnom zhromaždení zápisom do zápisnice. Vzdanie sa práva na primeraný peňažný doplatok je účinné aj voči nadobúdateľom akcií, na ktoré sa vzťahuje.

(4) Návrh na začatie konania podľa odseku 2 možno podať najneskôr do jedného roka odo dňa, keď bolo splynutie alebo zlúčenie spoločností zapísané do obchodného registra, inak toto právo zaniká.

(5) Nástupnícka spoločnosť zašle akcionárovi návrh zmluvy určujúci nový výmenný pomer akcií, prípadne výmenný pomer akcií s primeraným doplatkom alebo návrh zmluvy určujúci primeraný peňažný doplatok najneskôr v lehote 30 dní od zápisu zlúčenia alebo splynutia spoločností do obchodného registra.

(6) Návrh zmluvy podľa odseku 5 musí okrem náležitostí podľa osobitného zákona obsahovať

a) hodnotu jednotlivých vymieňaných akcií a

b) lehotu na prijatie návrhu zmluvy, ktorá však nesmie byť kratšia ako 14 dní od doručenia návrhu.

(7) Ak oprávnený akcionár nepodá návrh na začatie súdneho konania o preskúmaní návrhu zmluvy podľa odseku 5 v lehote podľa odseku 6 písm. b) považuje sa taký návrh za prijatý. Ak oprávnený akcionár podá návrh na začatie súdneho konania podľa predchádzajúcej vety, je na konanie a rozhodnutie veci príslušný súd podľa sídla nástupníckej spoločnosti.

(8) Ak akcionár nesúhlasí s výškou poskytnutého peňažného doplatku, rozhodujúca bude všeobecná hodnota peňažného doplatku zistená v súdnom konaní začatom podľa odseku 2 v lehote podľa odseku 4 s využitím prípadne aj znaleckého dokazovania. Náklady dokazovania preddavkovo platí nástupnícka spoločnosť. Na vypracovanie znaleckého posudku súd ustanoví znalca zo zoznamu vedeného podľa osobitného predpisu. Hodnota peňažného doplatku zisteného v súdnom konaní bude určená ako rozdiel hodnoty akcií spoločnosti podieľajúcej sa na zlúčení alebo splynutí a hodnoty akcií nástupníckej spoločnosti. Ustanovenie tohto odseku sa primerane použije aj na preskúmanie návrhu zmluvy podľa odseku 5 a v nej uvedeného ponúkaného peňažného protiplnenia v súdnom konaní podľa odseku 7.

(9) Ak tento zákon neustanovuje inak, primeraný peňažný doplatok nesmie byť nižší ako

a) hodnota najvyššieho peňažného doplatku poskytnutého jednotlivým akcionárom za rovnakú akciu a zároveň nesmie byt nižší ako

b) rozdiel hodnoty akcií spoločnosti podieľajúcej sa na zlúčení alebo splynutí a hodnoty akcií nástupníckej spoločnosti, pričom určená hodnota akcií nesmie byť nižšia ako hodnota čistého obchodného imania pripadajúceho na jednu akciu podľa poslednej účtovnej závierky; v prípade, ak je spoločnosť povinná zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku, použijú sa údaje poslednej konsolidovanej účtovnej závierky; a zároveň nesmie byť určená hodnota akcií spoločností podieľajúcich sa na zlúčení alebo splynutí nižšia ako priemerný kurz akcií spoločností, ktoré sa podieľajú na zlúčení alebo splynutí a ktorých akcie sú obchodované na regulovanom trhu, dosiahnutý na burze cenných papierov za posledných 12 mesiacov pred uložením návrhu zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí spoločností do zbierky listín.

(10) Navrhovaná hodnota peňažného doplatku podľa odseku 5 sa mení na zistenú hodnotu peňažného doplatku podľa odseku 8, ktorá nesmie byť nižšia ako hodnota peňažného doplatku podľa odseku 9.

(11) Rozhodnutie súdu, ktorým sa akcionárovi priznalo právo na primeraný peňažný doplatok, je pre nástupnícku spoločnosť v určení priznaného práva akcionára záväzné aj voči ostatným akcionárom a nástupnícka spoločnosť je povinná vyplatiť akcionárom na každú akciu rovnaký doplatok v peniazoch, prípadne vydať ďalšie akcie.

(12) Ak bol výmenný pomer akcií neprimeraný, akcionári nie sú povinní vrátiť akcie. Ustanovenia o bezdôvodnom obohatení a zodpovednosti za škodu tým nie sú dotknuté.“

25. Súčasťou novely č. 657/2007 Z. z. účinnej od 1. januára 2008 bolo aj vloženie § 768da a § 768db v nasledujúcom znení:

[§ 768da]

„Splynutie alebo zlúčenie akciových spoločností, ktoré začalo do nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa spravuje podľa doterajších právnych predpisov, ak ďalej nie je ustanovené inak (§ 768db a § 768dc).“

[§ 768db]

„(1) Akcionár nástupníckej spoločnosti, na ktorú pri zlúčení spoločností podľa doterajších predpisov prešlo alebo prechádza imanie zanikajúcich spoločností, má právo uplatniť si právo na vyrovnanie podľa § 218i ods. 1, ak

a) bol akcionárom niektorej zo spoločností podieľajúcej sa na zlúčení v čase konania valného zhromaždenia, ktoré rozhodlo o zlúčení spoločností a do podania návrhu na súd nepreviedol žiadne akcie nástupníckej spoločnosti, a

b) nevzdal sa práva na vyrovnanie.

(2) Návrh na začatie konania podľa odseku 1 možno podať najneskôr do jedného roka odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

(3) Rozhodnutie súdu, ktorým sa akcionárovi priznalo alebo prizná právo na peňažný doplatok, je pre nástupnícku spoločnosť v určení priznaného práva akcionára záväzné aj voči ostatným akcionárom a nástupnícka spoločnosť je povinná vyplatiť akcionárom rovnaký peňažný doplatok.“

26. Z hľadiska legislatívneho vývoja je potrebné poznamenať, že z dôvodovej správy k novele č. 657/2007 Z. z. [k bodom 66 a 67 (§ 218i a § 218j)] vyplýva: „*Dôvodom pre zmenu doterajšieho znenia ustanovenia § 218i a § 218j OBZ bola pripomienka Generálnej prokuratúry SR, ktorá bola vznesená v rámci medzirezortného pripomienkového konania k návrhu zákona, pričom pripomienka bola označená ako zásadná. Generálna prokuratúra SR v nej namietala nesúlad niektorých ustanovení OBZ (§ 218a ods. 1 písm. b), § 218g ods. 1 a 2, § 218i ods. 2 písm. a), § 218i ods. 5, § 218i ods. 6 a § 218j ods. 1) vo vzťahu k pôvodným akcionárom nástupníckej spoločnosti zúčastnenej na zlúčení akciových spoločností s Ústavou Slovenskej republiky, konkrétne jej článkom 1 ods. 1, článkom 2 ods. 2, článkom 12 ods. 1, článkom 13 ods. 3 a 4, článkom 20 ods. 1 a 4 a článkom 46 ods. 1, ako aj nesúlad s článkom 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článkom 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s článkom 18 tohto dohovoru (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.) a so všetkými dvojstrannými medzinárodnými zmluvami o ochrane a podpore investícií, ktorými je Slovenská republika viazaná. Zmena predmetných ustanovení má zabezpečiť rovnaké práva a ich ochranu všetkým akcionárom všetkých spoločností, ktoré sa podieľajú na splynutí alebo zlúčení bez ohľadu na to, či sa jedná o akcionárov spoločnosti v dôsledku splynutia alebo zlúčenia zanikajúcej alebo o akcionárov spoločnosti, na ktorú v rámci zlúčenia prechádza imanie zanikajúcich spoločností. Pôvodným akcionárom, teda akcionárom spoločnosti, na ktorú pri zlúčení prechádza imanie zanikajúcej alebo zanikajúcich spoločností, doposiaľ nebola priznaná rovnaká ochrana ich doterajších legálne nadobudnutých práv vyplývajúcich z vlastníctva akcií preberajúcej (nástupníckej) spoločnosti, ako akcionárom tej alebo tých spoločností, ktoré*

v procese zlúčenia zanikajú. Uvedený nesúlad je najvypuklejší najmä pri realizácii ich doterajšieho práva na vyrovnanie a/alebo práva na odkúpenie akcií nástupníckou spoločnosťou.“

27. Nemožno však prehliadnuť, že pôvodné znenie návrhu novely obsahovalo text § 768da Obchodného zákonníka v nasledujúcom znení: „Právo akcionárov nástupníckej spoločnosti na vyrovnanie alebo na odkúpenie akcií, jeho uplatnenie, ako aj súdne konania začaté na jeho základe pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa spravujú podľa tohto zákona.“ Až v priebehu legislatívneho procesu v národnej rade došlo k takej úprave znenia novely, že do nej bol začlenený § 768db Obchodného zákonníka s nasledujúcim odôvodnením uvedeným v spoločnej správe výborov Národnej rady Slovenskej republiky o prerokovaní vládneho návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov (tlač 436), vo výboroch Národnej rady Slovenskej republiky v druhom čítaní: „*Ustanovenia § 218a ods. 1 písm. b), § 218g ods. 1 a 2, § 218i ods. 2 písm. a), § 218i ods. 5, § 218i ods. 6 a § 218j ods. 1 Obchodného zákonníka vo vzťahu k pôvodným akcionárom nástupníckej spoločnosti zúčastnenej na zlúčení akciových spoločností nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3 a 4, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 18 tohto dohovoru (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.) a so všetkými dvojstrannými medzinárodnými zmluvami o ochrane a podpore investícií, ktorými je Slovenská republika viazaná. Podľa doterajšej právnej úpravy akcionárom spoločností zanikajúcich v procese zlúčenia zákon priznáva alebo umožňuje priznať právo na doplatok v peniazoch až do výšky 10% menovitej hodnoty akcií (§ 218a ods. 1 písm. b), § 218e ods. 1), právo na náhradu škody spôsobenej porušením povinností členmi predstavenstva, dozornej rady alebo audítormi (§ 218g), právo na vyrovnanie ako súdne vymáhateľné právo vo forme peňažného doplatku alebo vydaním ďalších akcií (§ 218i ods. 2 a 5), právo na odkúpenie akcií za primeranú kúpnu cenu (§ 218j ods. 1), právo na vyrovnanie vo forme peňažného doplatku, ak kúpna cena za odkúpené akcie nie je primeraná (§ 218j ods. 5). Pôvodným akcionárom nástupníckej spoločnosti (teda akcionárom spoločnosti, na ktorú pri zlúčení spoločností prechádza imanie zanikajúcich spoločností) zákonodarca nepriznal žiadne z týchto práv ani žiadne právne prostriedky na uplatnenie a ochranu ich doterajších práv vyplývajúcich z vlastníctva akcií v akciovej spoločnosti zúčastnenej na zlúčení. Tieto nedostatky navrhovaná právna úprava odstraňuje.*“ Súčasne bol upravený aj § 768da, a to do podoby jeho aktuálneho znenia.

III.2. Inštitút práva na primeraný peňažný doplatok:

28. Dôsledkom splynutia či zlúčenia obchodných spoločností je kvantitatívny i kvalitatívny nárast imania nástupníckej spoločnosti, pretože dochádza k spojeniu majetkovej bázy viacerých subjektov. Zároveň spravidla dochádza k zmene počtu podielnikov nástupníckej spoločnosti – ak nevyužije niekto z existujúcich podielnikov právo nestať sa účastníkom nástupníckej spoločnosti, v zásade platí, že nástupnícka spoločnosť v prípade splynutia pohltí všetkých akcionárov splývajúcich spoločností a pri zlúčení nástupnícka spoločnosť bude pozostávať zo všetkých akcionárov zlučujúcich sa spoločností a z dovtedajších akcionárov nástupníckej spoločnosti.

29. Zmena objemu imania a počtu podielnikov si vyžaduje, aby boli nanovo upravené vnútorné pomery v nástupníckej spoločnosti, a to predovšetkým aby podiely boli rozvrhnuté tak, že budú zohľadňovať nový rozsah imania a zároveň novo vytvorený vnútorný pomer jednotlivých podielnikov na ňom. Na zabezpečenie tohto cieľa právny poriadok v prípade akciovej spoločnosti predpisuje určiť primeraný výmenný pomer akcií nástupníckej spoločnosti určených na výmenu za akcie zanikajúcich spoločností. Z koncepcie zlúčenia a splynutia vyplýva, že primeranosť výmenného pomeru predstavuje mimoriadne dôležitý nástroj na to, aby zlúčenie a splynutie nezasiahlo do práv spoločností, ktorých sa týka, resp. ich akcionárov, a právny poriadok preto pre stanovenie výmenného pomeru kladie dôraz na expertný prvok pri jeho určovaní (pri akciových spoločnostiach vyplýva najmä z § 218a ods. 3 Obchodného zákonníka).

30. Z pohľadu stability právnych vzťahov (vnútorných, ale aj vonkajších, do ktorých spoločnosti

vstupujú) nie je želateľné, aby proces zlúčenia či splynutia, ktorý už bol dovŕšený zápisom do obchodného registra, bol vyhlásený za neplatný z dôvodu vád, ktorými mohol byť zaťažený jeho priebeh, a to najmä prostredníctvom vyslovenia neplatnosti uznesení valných zhromaždení, ktorými bolo zlúčenie, resp. splynutie schválené. Tretia obchodná smernica Rady č. 78/855/EHS z 9. októbra 1978 (čl. 22) či v súčasnosti platný a účinný § 218h Obchodného zákonníka indikujú, že neplatnosť má byť *ultima ratio* možnosťou v prípade vád procesu zlúčenia a splynutia a možnosť jej uplatnenia ohraničujú vecne (zúženie dôvodov neplatnosti) aj časovo (prekluzívna lehota na uplatnenie neplatnosti); podľa § 218h ods. 2 Obchodného zákonníka výslovne platí, že neprimeraný výmenný pomer nemôže byť dôvodom na určenie neplatnosti uznesení príslušných valných zhromaždení.

31. Normotvorcovia na európskej a národnej úrovni preto vytvorili mechanizmy, ktoré majú viesť k tomu, aby bolo zlúčenie a splynutie akciovej spoločnosti vybavené dostatočnou *a priori*, ako aj *a posteriori* ochranou a zárukami. Napriek tomu, že sa kladú vysoké nároky na určenie výmenného pomeru (nezávislý expert, schválenie všetkými dotknutými spoločnosťami, správy predstavenstva, princíp publicity a pod.), nemožno vylúčiť pochybenie pri jeho stanovení, resp. zlyhanie mechanizmov ochrany *a priori*. Pre dodatočnú ochranu akcionárov právny poriadok upravuje právo na primeraný peňažný doplatok (§ 218i Obchodného zákonníka) a právo na odkúpenie akcií (§ 218j Obchodného zákonníka).

32. Podstatou práva na primeraný peňažný doplatok (do účinnosti novely č. 657/2007 Z. z. bol používaný pojem právo na vyrovnanie vo forme peňažného doplatku) je oprávnenie dotknutého akcionára, ktorý sa domnieva, že výmenný pomer nebol určený primerane, požadovať od nástupníckej spoločnosti vyrovnanie v peňažnej podobe žalobou v civilnom sporovom konaní.

33. Ako už bolo spomenuté, § 218i Obchodného zákonníka, resp. vôbec celá právna úprava zlúčenia akciovej spoločnosti sa stali súčasťou Obchodného zákonníka prostredníctvom jeho novely č. 500/2001 Z. z. Išlo o veľkú aproximačnú novelu Obchodného zákonníka, ktorou boli do slovenského obchodného práva transponované početné obchodné smernice. Ústavný súd konštatuje, že inštitút práva na vyrovnanie vo forme peňažného doplatku tretia obchodná smernica nepozná a táto iba v minimálnej miere definuje úpravu inštitútov a posteriori ochrany zlúčenia (určenie minimálneho štandardu nárokov, čl. 20 a 22 tretej obchodnej smernice). Zo sprievodnej legislatívnej dokumentácie k novele Obchodného zákonníka z roku 2001 nevyplýva, z akých prameňov zákonodarca pri koncipovaní § 218i Obchodného zákonníka vychádzal, komparatívnou analýzou však ústavný súd dospel k záveru, že obdobný inštitút je súčasťou rakúskeho zákona o akciových spoločnostiach (§ 225c a nasl.) a nemeckého zákona o premene obchodných spoločností (§ 15). Zdá sa, že predobrazom slovenskej právnej úpravy bola rakúska právna úprava – tá síce počíta s preskúmaním výmenného pomeru v osobitnom mimosporovom konaní (Überprüfungsverfahren), zároveň však obsahuje viaceré prvky, pri ktorých je inšpirácia slovenského zákonodarcu zjavná. Rakúsky model však iba nadväzuje na nemeckú právnu úpravu; z dostupných prameňov vyplýva, že autorstvo k tomuto inštitútu patrí nemeckému zákonodarstvu a prvýkrát sa objavilo v historických úpravách premien obchodných spoločností z tridsiatych rokov 20. storočia (k historickému vývoju nemeckej a rakúskej právnej úpravy bližšie MOLLNHUBER, T. *Umtauschverhältnis und Unternehmensbewertung bei der Verschmelzung*. Eine Untersuchung zum deutschen und österreichischen Aktienrecht : Verlag Dr. Otto Schmidt, 2017, s. 9. a nasl.).

III.3. Závery ústavného súdu k podstate sporu vedeného pred navrhovateľom:

34. Úlohou ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov nie je uvažovať o výklade a aplikácii právnych predpisov v spore, v ktorom sa vynoril možný nesúlad určitého právneho predpisu s právnymi predpismi vyššej právnej sily, prípadne posudzovať už vykonaný výklad a aplikáciu právnych noriem všeobecným súdom. Ústavný súd však na účely náležitého posúdenia prejudiciality napadnutej právnej normy a jej významu v celkovom kontexte prejednávanej veci musí v podstatnej miere poznať jadro sporu vedeného pred navrhovateľom.

35. V civilnom spore vedenom pred navrhovateľom je rozhodujúcou spornou právnou otázkou, či v prípadoch zlúčenia obchodných spoločností právo na primeraný peňažný doplatok podľa § 218i Obchodného zákonníka prináleží aj akcionárovi nástupníckej spoločnosti (takému, ktorý nebol akcionárom niektorej zo spoločností, ktorá zlúčením zanikla). Kľúčom k odpovedi na túto otázku v skutkových okolnostiach sporu je interpretácia § 218i Obchodného

zákonníka v jeho pôvodnom znení (do 31. decembra 2007), samozrejme, v celej šírke s ostatnými relevantnými ustanoveniami kódexu obchodného práva. Z textu Obchodného zákonníka už v znení novely č. 500/2001 Z. z., ale pred novelou č. 657/2007 Z. z. vyplýva, že v súvislosti so zlúčením a splynutím pre označenie jednotlivých kategórií subjektov používa predovšetkým termíny „zanikajúca spoločnosť“ a „nástupnícka spoločnosť“, ktorá je definovaná v § 69 ods. 2 Obchodného zákonníka ako „spoločnosť, na ktorú prechádza imanie zanikajúcej spoločnosti“. Obsah týchto pojmov je jednoznačný a nevyvoláva významnejšie interpretačné spory.

36. Na mnohých miestach právnej úpravy zlúčenia a splynutia vrátane § 218i Obchodného zákonníka v znení účinnom pred novelou č. 657/2007 Z. z. obchodnoprávny kódex používa slovné spojenie „splývajúce alebo zlučujúce sa spoločnosti“, napríklad v kontexte vymedzenia určitej skupiny spoločností participujúcich na zlúčení a splynutí alebo vymedzenia ich akcionárov. V praxi sa malo stať sporným, či tento pojem zahrňuje iba tie spoločnosti, ktoré v dôsledku procesu splynutia alebo zlúčenia zanikajú, alebo aj nástupnícku spoločnosť.

37. Pri interpretácii slov „splývajúce alebo zlučujúce sa spoločnosti“ ústavný súd nenachádza žiadnu rozumnú prekážku toho, prečo by nemalo ísť o sumárne označenie pre zanikajúce spoločnosti, ale aj nástupnícku spoločnosť; je nepochybné, že v širšom slova význame patrí medzi zlučujúce sa spoločnosti aj nástupnícky subjekt. Ústavný súd určite nemusí pripomínať, že jazykový výklad je vždy potrebné vhodne doplniť o výklad *e ratione legis* a orgán aplikujúci právo musí vziať do úvahy aj širší kontext právnej úpravy vrátane historických súvislostí, ako aj cieľa, ktorý právna úprava sleduje. Ústavný súd prisvedčuje argumentácii vedľajšieho účastníka, že zohľadnený musí byť aj princíp rovnakého zaobchádzania so všetkými akcionármi, resp. ochrany minoritných akcionárov.

38. Ústavný súd neprehliadol, že novelou č. 657/2007 Z. z. bol zmenený nielen text § 218i Obchodného zákonníka, ale aj ďalšie ustanovenia upravujúce zlúčenie a splynutie, a to tak, že slovné spojenie „splývajúcich alebo zlučujúcich sa spoločností“ bolo nahradené slovami „spoločností podieľajúcich sa na splynutí alebo zlúčení“. Napriek tomu, že dôvodová správa uvádza, že táto zmena je vyvolaná potrebou priznať práva, ktoré majú akcionári zanikajúcich spoločností, aj akcionárom nástupníckej spoločnosti, podľa názoru ústavného súdu išlo oveľa viac iba o určitú korekciu nejednoznačného textu právnych noriem umožňujúcich rôzny výklad.

39. Ústavný súd dáva do pozornosti aj komparatívne hľadisko. Z rakúskej právnej úpravy, ktorá – ako je už uvedené – bola pravdepodobným vzorom pre slovenských tvorcov inštitútu práva na primeraný peňažný doplatok, vyplýva, že takéto právo je priznané aj akcionárom nástupníckej spoločnosti. Ústavný súd tiež eviduje rozhodnutie Spolkového rakúskeho ústavného dvora (rozhodnutie č. k. G175/10 z 21. septembra 2011), ktorým za protiústavné určil vylúčenie tohto práva pre akcionárov, ktorí mali menej ako 1 % akcií, resp. objem ich akcií bol menší ako hodnota 70 000 eur; ústavný súd ho vníma ako odobrenie postoja, že uvedený nárok má byť prístupný všetkým akcionárom. Je pravdou, že naproti tomu nemecká právna úprava predmetné právo priznáva výlučne akcionárom zlučujúcich sa spoločností (a teda nepriznáva akcionárom nástupníckej spoločnosti), čo je však v nemeckej právnickej spisbe označované ako „*snáď najstaršia chyba v právnej úprave zlúčení*“ a je to predmetom trvalej kritiky (MOLLNHUBER, T. *Umtauschverhältnis und Unternehmensbewertung bei der Verschmelzung*. Eine Untersuchung zum deutschen und österreichischen Aktienrecht : Verlag Dr. Otto Schmidt, 2017, s. 232 – s viacerými odkazmi na literatúru). Podobne aj český zákon č. 125/2008 Sb. o přeměnách obchodních společností a družstev ve znění pozdějších předpisů výslovne zakotvuje takéto oprávnenie pre akcionárov nástupníckej spoločnosti (§ 45 – § 49 v spojení s § 63 ods. 1).

40. Ústavný súd je presvedčený, že uplatnením uvedených interpretačných prístupov je možné dospieť k presvedčivému a jednoznačnému záveru o tom, či právo na peňažné vyrovnanie podľa § 218i Obchodného zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 2007 patrí aj akcionárom nástupníckej spoločnosti (ktorí neboli akcionármi spoločností, ktoré v dôsledku zlúčenia zanikli).

III.4. Prejudicialita napadnutej normy v spore pred navrhovateľom:

41. Predpokladom na vykonanie meritórneho posúdenia súladu právneho predpisu nižšej právnej sily s právnym predpisom vyššej právnej sily, ktoré je iniciované všeobecným súdom, je

skutočnosť, že ustanovenie právneho poriadku, ktorého ústavnosť všeobecný súd spochybňuje, má pre spor bezprostredný význam. Ak by to tak nebolo, mohol by sa ústavný súd stať orgánom akademickej kontroly ústavnej konformnosti právneho predpisu, ktorý by si zaumienil všeobecný súd preskúmať bez toho, aby mal akýkoľvek význam pre ním prejednávanú vec.

42. Doktrína, ktorá vyplýva z právnej úpravy a je ústavným súdom konštantne v jeho rozhodovacej činnosti potvrdzovaná, vyžaduje, aby v každom konaní o súlade právnych predpisov začatom na návrh všeobecného súdu ústavný súd náležite preskúmal vzťah napádaných ustanovení právneho poriadku k predmetu konania pred všeobecným súdom. Ústavný súd zdôrazňuje, že tento prístup je v jeho judikatúre stabilne potvrdzovaný; v tejto súvislosti odkazuje na rozhodnutia sp. zn. PL. ÚS 24/2020, resp. PL. ÚS 6/2021 s odkazmi na skoršiu rozhodovaciu činnosť.

43. Nevyhnutným predpokladom na posúdenie prejudiciality napadnutého ustanovenia je vecná pôsobnosť, resp. časová účinnosť novely č. 657/2007 Z. z. Pre ich určenie je v danom prípade rozhodujúce znenie § 768da Obchodného zákonníka, ktoré síce nebolo navrhovateľom napadnuté, ústavný súd ho však nemôže prehliadať a prechodné ustanovenia novely musí posúdiť v celom kontexte. Zo systematiky prechodných ustanovení, nadväzujúc na text § 768da Obchodného zákonníka, ústavný súd vyvodzuje, že § 768db Obchodného zákonníka sa uplatní iba pri zlúčeniach, ktoré neboli ukončené do účinnosti novely č. 657/2007 Z. z.; v spore prejednávanom pred navrhovateľom bolo zlúčenie ukončené ešte v roku 2002. Aplikácia § 768db Obchodného zákonníka podľa ústavného súdu navyše prichádza do úvahy iba v prípadoch, keď by akcionár nástupníckej spoločnosti právo na primeraný doplatok uplatnil žalobou po 1. januári 2008. V tomto prípade preto platí, že vecný rozsah, resp. intertemporalita napadnutého ustanovenia novely č. 657/2007 Z. z. jednoznačne vylučujú, aby sa v spore vedenom pred navrhovateľom aplikovalo napadnuté ustanovenie, čo neumožňuje posudzovanie namietanej retroaktivity.

44. Ústavný súd pri komplexnom posudzovaní veci nemohol prehliadnuť určitý vnútorný rozpor medzi § 768da a § 768db Obchodného zákonníka. Izolované znenie či výklad § 768db Obchodného zákonníka by mohli nabádať k záveru, že sa vzťahuje na všetky zlúčenia bez ohľadu na to, či boli v čase účinnosti novely ukončené – nasvedčuje tomu slovo „prešli“ v § 768db ods. 1 Obchodného zákonníka, ako aj určenie jednoročnej lehoty na uplatnenie žaloby podľa § 768db ods. 2 Obchodného zákonníka počítanej od účinnosti zákona. Ústavný súd sa môže iba domnievať, ako došlo k vzniku takého rozporu; ako pravdepodobný sa javí záver, že parlamentné výbory v legislatívnom procese dospeli k presvedčeniu, že práve pôvodne navrhované znenie § 768da Obchodného zákonníka (pozri bod 26) by mohlo byť z hľadiska spätných účinkov neprimerané a pokúsili sa ho zmierniť. Ústavnému súdu však neprináleží – a už vôbec nie na účely tohto konania – pátrať po príčinách legislatívnej nedôslednosti a v tomto prípade pri posúdení vecných a časových účinkov novely č. 657/2007 Z. z. musel prednostne vziať do úvahy jasne normované pravidlo vyjadrené v § 768da Obchodného zákonníka.

IV.
Zhrnutie

45. Podľa § 88 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd v konaní o súlade právnych predpisov nezistí nesúlad preskúmavaného právneho predpisu nižšej právnej sily, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, návrhu na začatie konania alebo jeho časti nevyhovie.

46. Vzhľadom na dôvody opísané v časti III ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2022

Ivan Fiačan v. r.

predseda Ústavného súdu

Slovenskej republiky

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky, správca obsahu a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je
Úrad vlády Slovenskej republiky, Námestie slobody 1, 813 70 Bratislava,
tel.: 02 888 91 131, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.